

Nowe białoruskie strategie bezpieczeństwa

Anna Maria Dyner

Białoruś zaktualizowała doktrynę wojenną oraz koncepcję bezpieczeństwa narodowego, co w ocenie jej władz jest odpowiedzią na zmianę charakteru zagrożeń. Treść obu dokumentów potwierdza antypolską i antyzachodnią politykę tego państwa. Dla Polski i NATO oznacza to konieczność uwzględnienia całego spektrum zagrożeń płynących z Białorusi w kontekście scenariuszy eskalacji ze strony Rosji przeciw NATO.

25 kwietnia br. [Ogólnobiałoruskie Zgromadzenie Ludowe](#) (OZL) jednogłośnie przyjęło koncepcję bezpieczeństwa narodowego i doktrynę wojenną, które zostały opracowane przez grupę ekspertów m.in. z Ministerstwa Obrony i Rady Bezpieczeństwa Białorusi. Według ministra obrony Wiktara Chrenina oba dokumenty powstały w odpowiedzi na konflikt na Ukrainie i „rewizjonistyczną politykę USA”. Głosowanie poprzedziło antypolskie i antyzachodnie przemówienie Alaksandra Łukaszenki, a przyjęte dokumenty jako główne źródło zagrożeń jednoznacznie wskazują politykę państw NATO.

Zmiany w koncepcji bezpieczeństwa narodowego. Koncepcja bezpieczeństwa narodowego jest najważniejszym dokumentem identyfikującym źródła zagrożeń, zawierającym ramowe plany zapobiegania i przeciwstawiania się im. Dokument ma taką samą strukturę i długość jak koncepcja z 2010 r., jednak w nowej wersji zawarty został szereg odwołań do obecnej sytuacji bezpieczeństwa w Europie, w tym wojny na Ukrainie i skutków pandemii COVID-19. Jako najważniejsze niebezpieczeństwa jej autorzy wskazali m.in. próby ingerencji w niepodległość i wewnętrzne sprawy Białorusi, ekstremizm czy nakładanie przez inne państwa sankcji. Jako istotne wyzwania dla bezpieczeństwa wymienione zostały również pandemie, zagrożenie funkcjonowania infrastruktury krytycznej, wrogie działania w cyberprzestrzeni oraz rozprzestrzenianie się ideologii nazizmu.

Wśród zagrożeń wymieniono też m.in. próby zewnętrznej ingerencji w wewnętrzną sytuację Białorusi po wyborach [prezydenckich z 2020 r.](#), w tym działania na wychodźstwie białoruskich organizacji niepodległościowych, takich jak

BYPOL (zrzeszający byłych funkcjonariuszy, żołnierzy i oficerów, którzy wyjechali z Białorusi z powodów politycznych) czy walczący po stronie Ukrainy Pułk Kalinowskiego. Część wymienionych zagrożeń, m.in. związanych z polityką państw zachodnich czy propagowaniem nazizmu, koresponduje z katalogiem niebezpieczeństw wskazywanych przez Rosję, co również stanowi zmianę w porównaniu z wersją z 2010 r.

Nowa doktryna wojenna. Białoruskie władze uzasadniły przyjęcie nowej doktryny wojennej, podobnie jak koncepcji bezpieczeństwa narodowego, zmianą sytuacji bezpieczeństwa w Europie, rzekomą agresywną i rewizjonistyczną polityką państw zachodnich oraz działaniami zbrojnymi na Ukrainie. Nowy dokument jest dwukrotnie dłuższy od poprzedniego, ma zmienioną strukturę, wskazuje inny charakter zagrożeń, a także koncentruje się na organizacji państwa na czas wojny i przygotowaniu do niej obywateli. Ma też o wiele bardziej konfrontacyjny charakter niż doktryna wojenna z 2016 r. Poprzednia była odzwierciedleniem sytuacji z 2014 r., a więc nielegalnej aneksji Krymu przez Rosję i działań zbrojnych w Donbasie, m.in. z wykorzystaniem nieoznakowanych formacji wojskowych. Białoruś wskazywała wtedy, że działania grup tego typu mogą być dla niej zagrożeniem, co sugerowało, że dystansuje się od rosyjskiej agresji i liczy się z wrogimi krokami po stronie Rosji. W obecnej wersji Białoruś jako najważniejsze zagrożenie identyfikuje politykę członków NATO, w tym Polski, która wraz z USA i państwami bałtyckimi wskazana jest kilkakrotnie. Autorzy dokumentu jako istotny czynnik odstraszenia wymienili natomiast rozmieszczenie na białoruskim terytorium rosyjskiej taktycznej broni jądrowej.

BIULETYN PISM

Po raz pierwszy w dokumencie tego rodzaju pojawił się przepis dopuszczający możliwość udziału Białorusi w międzynarodowym konflikcie zbrojnym poza swoimi granicami w ramach działań sojuszniczych. Przez wiele lat białoruskie władze nie akceptowały użycia swojej armii poza granicami, z wyjątkiem sporadycznego uczestnictwa w misjach pokojowych, m.in. pod egidą ONZ, a pierwszą istotną zmianą tej polityki był udział białoruskich żołnierzy w operacji [OUBZ w Kazachstanie](#) w 2022 r. Zmiana ta świadczy o rezygnacji z jednego z ważnych elementów niepisanego kontraktu między Alaksandrem Łukaszenką a Białorusinami, zawartego jeszcze w latach 90. XX w., w zamian za realizację zobowiązań sojuszniczych wobec Rosji, a w mniejszym zakresie wobec innych partnerów z OUBZ. Przepis ten, wraz z oceną zagrożeń i możliwej reakcji na nie, pokazuje niemal całkowite podporządkowanie białoruskiej polityki bezpieczeństwa celom Rosji.

Konsekwencje przyjęcia nowych dokumentów.

Postanowienia obu dokumentów będą się przekładały na dalsze pogłębienie integracji wojskowej Białorusi i Rosji. Zarówno koncepcja bezpieczeństwa, jak i doktryna wojenna podkreślają, że dla obrony Białorusi znaczenie ma białorusko-rosyjski sojusz w ramach Państwa Związkowego. W zestawieniu z doktryną wojenną koncepcja bezpieczeństwa nie ma tak jednoznacznie antyzachodniego charakteru, jednak jej przesłanie jest tożsame, a katalogi głównych zagrożeń w obu dokumentach uzupełniają się. Oba uwzględniają też ostatnie zmiany w konstytucji Białorusi, w tym przekształcenie OZL w jeden z najważniejszych organów państwa, który ma znaczący udział w planowaniu obronnym i obronie. Jasno precyzują też zadania najważniejszych instytucji państwowych na czas kryzysu i wojny, stawiając na pierwszym planie prezydenta i jego administrację oraz kontrolowany przez niego OZL, a na dalszym inne struktury.

Dokumenty sankcjonują odejście Białorusi od dążenia do zachowania neutralności i statusu państwa niejądrowego. Wynika z nich, że wzmacniając potencjał obronny, Białoruś skupi się na zapewnieniu bezpieczeństwa informacyjnego swoim wojskom, rozwoju wojsk obrony terytorialnej, sił samoobrony narodowej i militaryzacji społeczeństwa. Białoruś skoncentruje się też na produkcji uzbrojenia, zakupach i rozwoju systemów dowodzenia i kontroli, rozpoznania elektronicznego, systemów bezzałogowych, technologii raketowych, systemów artyleryjskich i opancerzonych oraz broni strzeleckiej. Plany te stanowią wypadkową wniosków z wojny na Ukrainie, ale są też

kompatybilne z deklaracjami władz Rosji odnośnie do dalszego [rozwoju](#) jej sił zbrojnych.

Konsekwencją będzie także kontynuowanie przez białoruskie władze polityki wrogiej wobec Zachodu, w tym Polski. Będzie się to przejawiało m.in. w prowadzeniu przez Białoruś, we współpracy i koordynacji z Rosją, działań hybrydowych wobec Polski i innych państw wschodniej flanki NATO.

Wnioski i rekomendacje. Antyzachodni charakter koncepcji bezpieczeństwa narodowego i doktryny wojennej jest wynikiem zmiany w polityce białoruskich władz po sfałszowanych wyborach prezydenckich w 2020 r. Białoruś zdefiniowała USA, Polskę i państwa bałtyckie, które aktywnie wspierają środowiska niezależne wobec władz, jako najważniejsze źródła zagrożeń. Jest to również efekt [integracji](#) politycznej, gospodarczej i wojskowej z Rosją i podporządkowania interesom tego państwa białoruskiej [polityki zagranicznej](#) i obronnej, co nastąpiło po 2020 r. Zmiany w obu dokumentach są też wynikiem wejścia w życie poprawek do konstytucji Białorusi.

Przepisy obu dokumentów wskazują na istnienie planów dalszej integracji wojskowej z Rosją i poszerzenia współpracy z członkami OUBZ. W ramach zaplanowanych działań informacyjnych na arenie międzynarodowej Białoruś zapewne będzie aktywniej wspierać podejście Rosji do wojny na Ukrainie i budowy nowej architektury bezpieczeństwa europejskiego. Oznacza to, że będzie promowała rosyjskie propozycje tzw. niepodzielności bezpieczeństwa i kontroli zbrojeń, których celem jest ograniczenie zdolności państw NATO do realizowania misji kolektywnej obrony, a w wyniku tego zwiększenie potencjału Rosji i Białorusi do wpływania na ich percepcję zagrożeń. Białoruś będzie też przeciwstawiała się rozszerzaniu Sojuszu.

Biorąc pod uwagę konfrontacyjny wobec NATO charakter nowej doktryny wojennej, Polska i członkowie Sojuszu powinny traktować Białoruś jako państwo nieprzyjazne, realizujące rosyjskie interesy, jako część rosyjskiej przestrzeni wojskowej, i uwzględnić to w planowaniu obronnym, ale też w koncepcjach związanych z działaniami np. w cyberprzestrzeni. W interesie Polski i innych państw zachodnich jest jednocześnie wspieranie przebywających na uchodźstwie środowisk niezależnych skupionych wokół gabinetu [Swiałłany Cichanouskiej](#). Środowiska te jednoznacznie odcinają się od polityki białoruskich władz, żądają wycofania rosyjskiej broni jądrowej z Białorusi i już rozpoczęły dialog z NATO, wskazując na konieczność współpracy demokratycznej Białorusi z Sojuszem w przyszłości.